

УДК 343.985.2

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.1.16>**М. В. Кукос**аспірант кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ**Д. М. Тимчишин**кандидат юридичних наук,
старший слідчий відділу розслідування особливо важливих злочинів
Слідчого управління Головного управління
Національної поліції в Івано-Франківській області

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВТЯГНЕННЯМ НЕПОВНОЛІТНІХ У НЕЗАКОННИЙ ОБІГ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ

У статті розглядаються окремі аспекти організації і тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з втягненням неповнолітніх у незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, як належний засіб доказування. Визначено перелік слідчих (розшукових) дій, які повинні в себе включати комплекс всіх необхідних організаційних, процесуальних, та криміналістичних аспектів для підвищення ефективності розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з втягненням неповнолітніх у незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Доведено, що першочерговими слідчими (розшуковими) діями в результаті яких отримується доказова інформація у вказаних кримінальних правопорушеннях є: 1) огляд; 2) обшук (в тому числі особистий обшук); 3) допит. Такі показники зумовлені специфікою злочинів, що розглядаються, де основна сукупність доказової інформації – це наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги.

Приділено увагу організаційним та тактичним основам проведення огляду, як першочергової слідчої (розшукової) дії у кримінальних провадженнях пов'язаних з втягненням неповнолітніх у незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Визначено, що швидке та повне проведення огляду за даними кримінальними провадженнями залежить від загальних тактичних особливостей, які розкриті у роботі.

Встановлено, що для підтвердження причетності особи до втягнення неповнолітніх у незаконні дії щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, виникає необхідність у проведенні обшуку. На підставі вивчення матеріалів кримінальних проваджень щодо втягненням неповнолітніх у незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, встановлено, що під час проведення обшуку об'єктами пошуку були: наркотики, психотропні речовини, аналоги; предмети і пристосування для їх зберігання, виготовлення, переробки зі слідами наркотиків (посуд, упаковка, ваги тощо); гроші, цінності, банківські карточки та інші предмети, придбані шляхом незаконних операцій з наркотиками; документи, які мають значення для провадження (підроблені медичні рецепти, квитанції на відправлення бандеролей, посилок, багажу, різних упаковок, проїзні документи, записи, листи, записні книжки); телефони, комп'ютерна техніка.

Під час досудового розслідування за даними провадженнями допиту підлягають такі категорії осіб: особи підозрювані, які втягнули неповнолітніх у незаконні дії щодо нар-

котичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів; неповнолітні, які були втягнені у незаконні дії щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. У роботі розкрито організаційний порядок його проведення та тактичні засади для ефективності проведення.

Ключові слова: втягнення неповнолітніх, кримінальне провадження, розслідування, незаконний обіг, наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги, слідчі (розшукові дії), огляд, обшук, допит, організація проведення, тактичні прийоми.

Постановка проблеми. Вибір Україною вектора розвитку – інтеграція до Європейського співтовариства означає, що принципи гідності, свободи та верховенства права повинні дотримуватися в усіх сферах суспільного життя. Крім цього, забезпечення законних прав та інтересів дітей є одним із пріоритетних завдань сучасного суспільства, реалізацією якого переймається весь світ. Це пов'язано з тим, що нові покоління відіграють провідну роль у забезпеченні життєздатності суспільства та його місця в майбутньому.

Саме тому, втягнення неповнолітніх у злочинну та іншу антигромадську діяльність порушує суспільні моральні засади розвитку та виховання молоді, згубно впливає на молодь, створює викривлені орієнтири для молоді, прищеплює антигромадські ідеї, аморальні погляди та навички і серйозно впливає на рівень злочинності серед неповнолітніх. Особливо небезпечними є дії, спрямовані на втягнення осіб віком до 18 років у злочинні угруповання та вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, а особливо в дії, пов'язані з незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням чи збутом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Водночас, ефективність розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень досить низька і пов'язано це із відсутністю напрацьованих методи загалом та проблемними аспектами проведення окремих слідчих (розшукових) дій, зокрема. Тому, є необхідним належним чином відобразити організаційні та тактичні засади проведення окремих слідчих (розшукових) дій, хід та результати яких будуть впливати на підвищення ефективності розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання проведення окре-

мих слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні розглядалися у наукових працях: А.О. Антощука, Ю. П. Аленіна, І. В. Басистої, І. В. Гори, В. А. Журавля, В. С. Кузьмічова, В. В. Лисенка, Є. Д. Лук'янчикова, М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєвої, В. В. Тіщенко, Л. Д. Удалової, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітька та інших.

Мета статті – провести наукове дослідження спрямоване на розкриття організаційних та тактичних засад проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з втягненням неповнолітніх у незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Виклад основного матеріалу. Ефективність розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з втягненням неповнолітніх у незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів залежить від правильної організації та тактики проведення слідчих (розшукових) дій. Комплекс таких заходів сприяє за короткий проміжок часу ефективно та у повному обсязі здобути речові докази кримінальної протиправної події.

За даними опитування слідчих Національної поліції України встановлено, що під час розслідування злочинів, що розглядаються проводились такі першочергові слідчі (розшукові) дії як: 1) огляд (96,7%); 2) обшук (в тому числі особистий обшук) (74,3%); 3) допит (98,4%). Такі показники зумовлені специфікою злочинів, що розглядаються, де основна сукупність доказової інформації – це наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги. Поряд з цим, з'ясовано, що найбільше криміналістично значимої інформації вдалося виявити під час проведення ОМП (86,4% опитаних) та обшуку (62,7%), і трохи менше під час допиту (42,4%).

Проводячи першочергові процесуальні дії, такі як: огляд, обшук особливу увагу слід звертати на виявлення та вилучення: 1) наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів; 2) матеріали та засоби, які використовувалися для виготовлення вказаних речовин; 3) мобільні термінали, комп'ютерна техніка, за допомогою якої відбувалося спілкування з неповнолітнім та використовувалася для залучення неповнолітнього до вчинення таких злочинів. Фактично уся доказова база формується на основі таких об'єктів. Враховуючи об'єкти, які підлягають вилученню за даними кримінальними провадженнями кожна С(Р)Д має свої особливості.

Більшість кримінальних правопорушень розпочиналися після огляду. За даними опитування слідчих Національної поліції України встановлено, що під час розслідування злочинів, що розглядаються проводилися такі види огляду: 1) огляд місця події (84,3% опитаних); 2) огляд речей і документів (68,6%); 3) огляд приміщення, житла чи іншого володіння особи (34,2%); 4) огляд транспортних засобів (2,5%). Такі показники зумовлені тим, що ключовим об'єктом у розслідуванні злочинів, що розглядаються є наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги, а тому їх огляд здійснюється в межах огляду місця події, обшуку.

Швидке та повне проведення огляду за даними кримінальними провадженнями залежить від загальних тактичних особливостей, зокрема: 1) слід на протязі всього огляду взаємодіяти зі спеціалістом-криміналістом, і особливо на підготовчому етапі, зокрема, для визначення меж та методів (способу пересування) огляду (межами у таких провадженнях буде саме приміщення, де виявлено підроблені документи); 2) комп'ютерну та іншу техніку оглядати та вилучати виключно зі спеціалістом даної галузі знань; 3) скласти орієнтовний план дій кожного учасника огляду з метою відшукання слідів, речей, документів та інших об'єктів такого виду злочинів; 4) з поміж наявних на місці події різних слідів, предметів, документів та технічного обладнання виокремити ті об'єкти, які стосуються виготовлення та

розповсюдження; 5) поводитись з об'єктами, що використовувалися для їх виготовлення обережно щоб не знищити слідів кримінальної протиправної діяльності (слідів папілярних візерунків, мікрооб'єктів та інших нашарувань).

Окрему групу об'єктів на місці події можуть складати матеріали, засоби які використовувалися для виготовлення, фасування наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Їх слід: 1) зафіксувати шляхом опису у протоколі та сфотографувати (зазначити: місце знаходження, розмір, форму, колір, кількість; 2) упакувати слід окремо кожен вид об'єктів.

Поряд з цим, слід зазначити, що на усіх згаданих вище об'єктах можуть залишитися інші сліди такого виду злочинів, які також становлять інтерес для розслідування. Наприклад, сліди папілярних візерунків запахів сліди, нашарування потожирової речовини тощо. Тому, усі вони також потребують опису, фотофіксації та вилучення відповідними методами та техніко-криміналістичними засобами.

Слід зазначити, що відповідно до ч. 2, 5, 7 ст. 237 огляд житла чи іншого володіння особи здійснюється за правилами КПК України, передбаченими для обшуку житла чи іншого володіння особи [1]. Тобто, при проведенні огляду дозволяється вилучення лише речей і документів, які мають значення для кримінального провадження, та речей, вилучених з обігу. Відповідно до статті 168 КПК України, при визначенні порядку тимчасового вилучення майна, законом визначається обов'язок слідчого залучити спеціаліста для здійснення копіювання інформації, що міститься в інформаційних (автоматизованих), телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних системах та їх невід'ємних частинах [2, с. 15].

Для підтвердження причетності особи до втягнення неповнолітніх у незаконні дії щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, виникає необхідність у проведенні обшуку. Процесуальний порядок якого виписаний у ст. 234-236 КПК України [1].

На підставі вивчення матеріалів кримінальних проваджень щодо втягненням

неповнолітніх у незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, встановлено, що під час проведення обшуку об'єктами пошуку були: наркотики, психотропні речовини, аналоги (100%); предмети і пристосування для їх зберігання, виготовлення, переробки зі слідами наркотиків (посуд, упаковка, ваги тощо) (84%); гроші, цінності, банківські карточки та інші предмети, придбані шляхом незаконних операцій з наркотиками (54%); документи, які мають значення для провадження (підроблені медичні рецепти, квитанції на відправлення бандеролей, посилок, багажу, різних упаковок, проїзні документи, записи, листи, записні книжки) (43%), телефони, комп'ютерна техніка (39%).

Для ефективного проведення обшуку слід ретельно готуватись, зокрема: 1) слід чітко розуміти, які саме наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги підлягають вилученню; 2) залучити відповідних спеціалістів для швидкого виявлення речовин, місць де вони можуть бути сховані, комп'ютерної техніки та інформації, яка на ній міститься тощо (відповідно ч. 1 ст. 236 КПК України); 3) обрати спеціальні пошукові прилади для виявлення тайників із наркотичними засобами, психотропними речовинами або їх аналогами; 4) залучити спеціаліста для безперервної відеофіксації обшуку, який забезпечить використання прийомів криміналістичної фотографії; 5) залучити інших спеціалістів для проведення обшуку (хіміка, спеціаліста у сфері комп'ютерної техніки та програмних продуктів тощо); 6) спрямувати зусилля на пошук не лише вказаних в ухвалі об'єктів, але і інших слідів такого виду злочинів.

Значну допомогу під час обшуку може надати спеціаліст у галузі комп'ютерної техніки, зокрема, у вилученні комп'ютерної техніки або копіювання з неї необхідної інформації. Такі об'єкти як смартфони, планшетні комп'ютери, обов'язково вилучаються з блоками живлення, а також, за можливості, з інформацією про паролі доступу (кодами доступу до панелі адміністрування), даними графічних ключів, цифрових PIN-кодів тощо [3, с. 76].

Тактика обшуку у вказаній категорії кримінальних проваджень полягає у:

- 1) ретельному обстеженні території (приміщення) з метою виявлення та вивчення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів для встановлення їх відношення до провадження, що розслідується;
- 2) залученні до обшуку відповідних спеціалістів;
- 3) виявленні будь яких інших слідів такого виду злочинів;
- 4) визначенні ймовірних місць приховування наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів;
- 5) вилучення будь якого об'єкта потребує його попередній огляд і вивчення для встановлення його відношення до злочинної події;
- 6) фіксації та упакування вилученого у протоколі та при безперервній відеозйомці;
- 7) оцінці наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів як джерела доказів.

У провадженнях, що досліджуються, обшук може бути проведено як за місцем проживання особи, так і транспортні засоби, якими він користується. Водночас, спільним для таких обшуків буде не лише мета, але і процесуальні вимоги до його проведення. Важливим є той факт, що відповідно до ч. 10 ст. 236 КПК України обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді в обов'язковому порядку фіксується за допомогою аудіо- та відеозапису, та є невід'ємним додатком до протоколу (абзац 3 ч. 2 ст. 104 КПК України). Це дасть можливість повністю фіксувати дії всіх учасників даної слідчої (розшукової) дії і убезпечить від можливих зловживань або необґрунтованих підозр у підкиданні певних предметів [4, с. 77].

Важливим джерелом доказів у кримінальних провадженнях вказаної категорії є особистий обшук особи, який може здійснюватися в порядку затримання за ст. 208 КПК України або в ході виконання ухвали на проведення обшуку в житлі чи іншому володінні особи. Процесуальні вимоги щодо проведення особистого обшуку чітко прописані в ч. 5 ст. 236 КПК України.

Щодо тактичних основ проведення особистого обшуку, то він повинен проводитися зверху вниз: голова, головний убір, куртка, штани та взуття. Нижню білизну, панчохи та шкарпетки також необхідно оглянути. При огляді головних

уборів необхідно враховувати, що дрібні предмети можуть бути заховані в козирку шапки, вшиті в підкладку. Тому слід звернути увагу на стан строчки, рівномірність і товщину нитки. Шарфи і косинки, обмотані навколо голови (волосся), також слід розгорнути і оглянути з тієї ж причини. При огляді верхнього одягу перше, на що слід звернути увагу, – це кишені. Кишені слід перевірити, чи мають вони подвійну підкладку і чи не має всередині прихованих відділень. Наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги можуть бути заховані в комірці або інших багаточастинних частинах одягу, між курткою і підкладкою, посередині рукава або лацкана. Усі види пластирів також можуть приховувати дрібні предмети.

При огляді нижньої білизни особливу увагу потрібно звертати на наступний спосіб приховання наркотиків: особа може вимочити нижню білизну у розчині, що їх містить (зокрема, з макової соломи, смоли коноплі тощо), виймає і після відповідної просушки одягає на себе. У таких випадках змінюється колір і еластичність нижньої білизни. Також злочинець може приховувати наркотичні речовини у наступних місцях тіла та його порожнинах:

- між пальцями ніг або під медичним лейкопластиром, що прикладається на ступні;
- волоссі, укладеному в спеціальну зачіску, шиньйони, перуки;
- заздалегідь прив'язаних до зубу і заковтуваних контейнерах;
- геніталіях людини [5, с. 55].

Тому, основною особливістю обшуку за даними кримінальними провадженнями є залучення спеціалістів різних галузей знань (криміналіста, хіміка, спеціаліста у галузі комп'ютерної техніки тощо) та спрямування зусилля на відшукання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також інших об'єктів, які будуть слугувати доказами вчинення вказаної категорії кримінальних правопорушень.

Найпоширенішою вербальною С(Р)Д спрямованою на отримання та перевірку доказової інформації в кримінальних провадженнях, що розглядаються є допит. Він

проводиться для встановлення усіх обставин втягнення неповнолітніх у незаконні дії щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів та з'ясування будь якої інформації, що має значення для розслідування.

Під час досудового розслідування за даними провадженнями допиту підлягають такі категорії осіб: свідки, потерпілі та підозрювані. Особливу групу допитуваних складають:

1) особи підозрювані, які втягнули неповнолітніх у незаконні дії щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів;

2) неповнолітні, які були втягнені у незаконні дії щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Такий поділ зумовлений особливостями тактики їх допиту, на яких ми зупинимося детальніше.

Загальновідомо, що для ефективного проведення допиту слід дотримуватись як процесуального порядку його проведення (який виписано у статтях 224–227, а допит неповнолітніх, підозрюваних – у § 1 глави 38 КПК України), так і рекомендацій щодо тактики спілкування.

Для ефективного проведення допиту зазначених вище категорій осіб, слід чітко дотримуватись рекомендацій підготовчого, робочого та заключного його етапів. У більшості випадків, підготовка до допиту триває довше за часом ніж сам допит (робочий його етап), оскільки досягнення завдань цієї С(Р)Д залежить від майстерності слідчого та ретельної підготовки.

На основі аналізу криміналістичної літератури [6, с. 239; 7, с. 444] за фактами втягнення неповнолітніх у такий вид кримінальної протиправної діяльності виділимо дії, які слід вчинити на підготовчому етапі до допиту, зокрема: 1) вивчити та проаналізувати відому інформацію про кримінальне протиправне діяння; 2) визначити обставини, які слід встановити; 3) з'ясувати соціально-біографічні дані допитуваного, його рівня освіти, психологічний стан, відносини у сім'ї та за місцем навчання, інтереси, ставлення до кримінального правопорушення для обрання відповідної лінії поведінки під час допиту; 4) проконсультуватись із спеціа-

лістом психологом щодо тактики ведення допиту відповідно до вікових особливостей допитуваного; 5) обрати тактичні прийоми допиту; 6) визначити коло учасників такого допиту; 7) вирішити чи потрібно залучати спеціаліста і якої саме галузі знань; 8) обрати час, місце та спосіб додаткової фіксації допиту; 9) сформулювати перелік питань допитуваному; 10) скласти письмовий план допиту тощо. Охарактеризуємо деякі з наведених дій відповідно до вікової категорії особи допитуваного.

Поряд з цим, відповідно до постанови Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2004 р. № 2 суді мають звернути увагу на те, що при розгляді справ про втягнення неповнолітніх у кримінальну протиправну діяльність має бути встановлено: 1) обставини, що негативно впливали на виховання підсудних, та наявність дорослих підмовників й інших осіб, які втягнули їх у кримінальну протиправну діяльність; 2) обставини, що негативно впливали на виховання неповнолітнього, який вчинив злочин; 3) у чому саме полягало втягнення, його форми та способи втягнення, характер фізичного або психічного примусу, а також – чи не зловживала ця особа службовою, матеріальною або іншою залежністю від неї неповнолітнього; 4) з'ясувати, чи усвідомлювала доросла особа, що своїми діями втягне неповнолітнього у вчинення кримінальної протиправної діяльності [8].

Загально відомо, що мета допиту досягається завдяки тактично правильній лінії поведінки слідчого під час його проведення [9, с. 175]. Як зазначають В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. що тактика допиту охоплює найбільш ефективні прийоми, які сприяють отриманню повних і об'єктивних показань (доказової інформації) [10, с. 142].

Серед основних тактичних прийомів допиту неповнолітніх та осіб, які їх втягнули у протиправну діяльність, що розглядається слідчі Національної поліції використовувати такі: 1) встановлення психологічного контакту (98,4% опитаних); 2) маскуванню мети допиту (35,2%); 3) створення враження поінформованості слідчого (72,3%); 4) актуалізація забутого в пам'яті допитуваного (63,7%); 5) рап-

товість (78,7%); 6) викриття неправди (89,3%) (див. Додаток В).

Отже, враховуючи специфіку кримінальних правопорушень в які втягуються неповнолітні, де основна сукупність доказової інформації – це наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги встановлено, що першочерговими слідчими (розшуковими) діями є: 1) огляд; 2) обшук (в тому числі особистий обшук); 3) допит. Саме тому, якісно організовані та тактично правильно проведенні окремі слідчі (розшукові) дії будуть впливати на підвищення ефективності розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій: Навчальний посібник [Текст] / [Є.Ю. Свобода, А.В. Кофанов, А.В. Самодін та ін.] Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.
3. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств : монограф. / Г. С. Бідняк. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 152 с
4. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 388 с.
5. Особливості досудового розслідування незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в умовах нового кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства Науково-методичні рекомендації. Х.: ХНУВС, 2015. 99 с.
6. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.
7. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясовський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та

- ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 752 с.
8. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2004 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#top>
 9. Климчук М. П., Фурман Я. В. Тактичні особливості допиту підозрюваних – членів організованих злочинних угруповань. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1, 2017. С. 174–177.
 10. Криміналістика: підручник / кол. авт.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. 4-е вид., перероб. і доп. Х.: Право, 2008. 464 с.

Kukos M., Tymchyshyn D. Organization and tactics of conducting separate investigative (search) actions during the investigation of criminal offenses related to the involvement of minors in the illegal circulation of narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues

The article considers certain aspects of the organization and tactics of conducting separate investigative (search) actions during the investigation of criminal offenses related to the involvement of minors in the illegal circulation of narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues, as a proper means of proof. A list of investigative (search) actions is defined, which should include a complex of all necessary organizational, procedural, and forensic aspects to increase the effectiveness of the investigation of criminal offenses related to the involvement of minors in the illegal circulation of narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues.

It has been proven that the primary investigative (research) actions, as a result of which evidentiary information is obtained in the specified criminal offenses, are: 1) review; 2) search (including personal search); 3) interrogation. Such indicators are determined by the specifics of the crimes under consideration, where the main set of evidentiary information is narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues.

Attention is paid to the organizational and tactical foundations of conducting an inspection as a primary investigative (detective) action in criminal proceedings related to the involvement of minors in the illegal circulation of narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues. It was determined that a quick and complete review of these criminal proceedings depends on the general tactical features that are revealed in the work.

It was established that in order to confirm the involvement of a person in the involvement of minors in illegal actions regarding narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues, there is a need to conduct a search. Based on the study of the materials of criminal proceedings regarding the involvement of minors in the illegal circulation of narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues, it was established that during the search the search objects were: narcotics, psychotropic substances, analogues; objects and devices for their storage, manufacture, processing with traces of drugs (dishes, packaging, scales, etc.); money, valuables, bank cards and other items acquired through illegal drug transactions; documents that are important for the proceedings (forged medical prescriptions, receipts for sending parcels, parcels, luggage, various packages, travel documents, records, letters, notebooks); telephones, computer equipment.

During the pre-trial investigation, the following categories of persons are subject to questioning under these proceedings: persons suspected of having involved minors in illegal actions regarding narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues; minors who have been involved in illegal activities related to narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues. The work reveals the organizational procedure for its implementation and the tactical principles for its effectiveness.

Key words: *involvement of minors, criminal proceedings, investigation, illegal trafficking, narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues, investigators (search actions), inspection, search, interrogation, organization of conduct, tactical techniques.*